

Dosarul nr. 2ra-1184/22
2-21111948-01-2ra-26082022

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – D. Sîrbu
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – A. Malîi, I. Țurcanu, V. Cotorobai

DECIZIE

08 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Victor Burduh
Mariana Pitic
Aliona Miron
Maria Ghervas

examinând recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,
reprezentat de Daniel Pantea,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Iurie
Morari împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți
acesorii Consiliul municipal Chișinău, Primăria municipiului Chișinău și
executorul judecătoresc Svetlana Guțu, cu privire la constatarea încălcării
dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea
prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a
respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și s-a
menținut hotărârea din 22 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,
prin care s-a admis parțial acțiunea depusă de Iurie Morari,

constată:

La 21 iulie 2021, Iurie Morari, reprezentat de avocatul Eugeniu Bujoreanu, a
depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii
Moldova, intervenienți acesorii Consiliul municipal Chișinău, Primăria
municipiului Chișinău și executorul judecătoresc Svetlana Guțu, cu privire la
constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii
judecătorești și repararea prejudiciului material și moral (vol. I, f.d. 3-6, 62).

În motivarea acțiunii a invocat că prin hotărârea din 17 decembrie 2010 a
Curții de Apel Chișinău, care a devenit irevocabilă la 30 martie 2011, a fost
obligat Consiliul municipal Chișinău să acorde spațiu locativ lui Iurie Morari și
familiei sale, conform normativelor locative în vigoare.

Reclamantul a menționat că, în perioada 2011-2017, timp de 7 ani, Primăria
municipiului Chișinău se eschiva de la executarea hotărârii judecătorești,
motivând prin lipsa spațiului locativ.

Prin răspunsul din 07 februarie 2017, Consiliul municipal Chișinău l-a informat pe Iurie Morari că la acel moment executarea hotărârii este imposibilă din cauza lipsei de spațiu locativ liber aflat în proprietatea municipiului Chișinău. Totodată, Consiliul municipal Chișinău a recunoscut că, în prezent, față de Consiliu și Primăria municipiului Chișinău sunt înaintate spre executare 232 de titluri executorii, inclusiv și cel al reclamantului, privind asigurarea cu spațiu locativ.

La fel, din cauza lipsei resurselor financiare pentru procurarea apartamentelor, Consiliul a anexat la răspuns și calculul mijloacelor financiare necesare pentru procurarea apartamentelor, inclusiv și costul de piață a apartamentului destinat lui Iurie Morari.

Reclamantul a notat că, în cadrul procedurii de executare, Consiliul municipal Chișinău a fost somat de către executorul judecătoresc Svetlana Guțu despre faptul neexecutării hotărârii din 17 decembrie 2010, însă, fără nici un rezultat, documentul executoriu rămânând neexecutat până în prezent.

Potrivit răspunsului din 31 iulie 2017, Consiliul municipal Chișinău a informat executorul judecătoresc Svetlana Guțu că, la momentul actual, executarea hotărârii instanței de judecată este imposibilă, din cauza lipsei spațiului locativ liber aflat în proprietatea municipiului Chișinău.

În opinia reclamantului, debitorul Consiliul municipal Chișinău, ca posesor al forței publice locale, nu a acționat diligent pentru a executa hotărârea judecătorească din 17 decembrie 2010, prin ce a încălcat flagrant dreptul creditorului Morari Iurie la executarea hotărârii judecătorești în termen rezonabil, garantat de art. 6 CEDO, art. 1 Protocolul 1 adițional CEDO și art. 120 din Constituție.

Cu titlu subsecvent, reclamantul a notat că, deoarece el și familia sa nu au în proprietate bunuri imobile unde ar putea locui, la 25 octombrie 2018, a închiriat un apartament situat pe XXX, în baza contractului de locațiune nr. 1, conform căruia s-a obligat să achite prețul locațiunii de 200 de euro lunar, până la 25 octombrie 2021.

Ulterior, la 17 decembrie 2019, Iurie Morari a încheiat un nou contract de locațiune a casei de locuit din str. XXX, la prețul de 200 de euro, pe un termen de până la 01 ianuarie 2022.

Astfel reclamantul a menționat, că începând cu 25 octombrie 2018 și până în prezent achită lunar prețul contractului de locațiune în mărime de 200 de euro lunar, ceea ce constituie în total suma de 6 600 de euro.

Deopotrivă, reclamantul a pretins că prin neexecutarea hotărârii din 17 decembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău, în perioada 17 decembrie 2010 – 17 iulie 2021, i-a fost cauzat și un prejudiciu moral care-l evaluează la suma de 7 000 de euro.

Reclamantul Iurie Morari a solicitat prin cererea de chemare în judecată constatarea încălcării dreptului său la executare în termen rezonabil a hotărârii din 17 decembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău, încasarea sumei de 7 000 de euro cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, precum și a sumei de 6 600 de euro cu titlu de reparare a prejudiciului material.

Prin hotărârea din 22 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial acțiunea depusă de Iurie Morari.

S-a constatat încălcarea dreptului lui Iurie Morari la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 17 decembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău.

S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Iurie Morari suma de 6 600 de euro cu titlu de reparare a prejudiciului material și suma de 5 000 de euro cu titlu de reparare a prejudiciului moral, convertiți în lei moldovenești, conform cursului oficial BNM, la momentul executării hotărârii.

Pretențiile reclamantului Iurie Morari cu privire la repararea prejudiciului moral, în partea ce exced suma adjudecată, s-au respins ca neîntemeiate (vol. I, f.d. 138, 143-153).

La 12 noiembrie 2021, în interiorul termenului prevăzut la art. 362 din Codul de procedură civilă, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat apel împotriva hotărârii din 22 octombrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru (vol. I, f.d. 141).

Prin decizia din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 22 octombrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru (vol. I, f.d. 193, 194-199 recto-verso).

În consolidarea soluțiilor instanțele inferioare au reținut că, autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești, care este statul Republica Moldova, nu a întreprins toate măsurile corespunzătoare în vederea executării hotărârii judecătorești irevocabile. În consecință, Iurie Morari nu a putut beneficia de succesul obținut în urma examinării litigiului, care se referea la asigurarea sa și a familiei sale cu spațiu locativ conform normelor stabilite de legislația în vigoare, fapt ce incontestabil denotă că hotărârea adoptată în favoarea ultimului a rămas neexecutată o perioadă considerabilă de timp.

Totodată, instanțele inferioare au conchis că, prin neexecutarea hotărârii din 17 decembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău, lui Iurie Morari i-a fost încălcat dreptul la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, or, hotărârea din 17 decembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău prin care Consiliul municipal Chișinău a fost obligat să-l asigure pe Iurie Morari și membrii familiei sale cu spațiu locativ conform normelor locative în vigoare poartă un caracter continuu, nefiind executată până în prezent.

Sub aspectul prejudiciului material pretins de reclamant, instanțele inferioare au observat că Iurie Morari a pretins suma de 6 600 de euro ce constituie costul chiriei spațiului locativ. Astfel, prejudiciul material pretins de reclamant este în corelație cu neexecutarea hotărârii judecătorești de către instituțiile statului și drept consecință această pretenție urmează a fi admisă integral.

Cât privește pretenția cu privire la repararea prejudiciului moral în sumă de 7 000 de euro solicitat de reclamant, instanțele inferioare au considerat-o excesivă. Așa, s-a ajuns la concluzia că suma de 5 000 de euro este echitabilă reieșind din circumstanțele cauzei, inclusiv comportamentul autorităților statului, miza urmărită de creditor în cadrul procedurii de executare, dar și perioada de neexecutare a hotărârii judecătorești, care este de 10 ani și 10 luni.

La 29 iulie 2022, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Daniel Pantea, a declarat recurs împotriva deciziei din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei recurate și a hotărârii din 22 octombrie

2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei hotărâri noi, prin care să fie respinsă acțiunea depusă de Iurie Morari (vol. II, f.d. 1-6).

În motivarea recursului, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a reiterat temeiurile de fapt și de drept cuprinse în cererea de apel și în referința depusă la cererea de chemare în judecată, în care a expus poziția sa asupra fondului litigiului, invocând că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea, a aplicat eronat normele de drept material și a apreciat arbitrar probele.

La fel, recurentul a indicat că, la judecarea cauzei, instanța de apel nu a ținut cont de cerința fundamentală față de despăgubirea prejudiciului moral, care constă în faptul că la determinarea despăgubirilor care acordă o satisfacție echitabilă părții în proces, obligatoriu se vor lua în considerare toate circumstanțele relevante ale pricinii.

Astfel, nu s-a ținut cont de faptul că, la 04 iulie 2018, Iurie Morari a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, solicitând constatarea faptului încălcării dreptului său la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 17 decembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău și încasarea de la bugetul de Stat în beneficiul lui Iurie Morari a sumei de 7 000 euro cu titlu de prejudiciu moral. Iar, prin hotărârea din 20 octombrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, modificată prin decizia din 25 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a constatat încălcarea dreptului lui Iurie Morari la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 17 decembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău în dosarul nr. 3-3834/10 și s-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Iurie Morari suma de 50 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat prin neexecutarea hotărârii din 17 decembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău în dosarul nr. 3-3834/10 pentru perioada 17 decembrie 2010 – 04 iulie 2018 (7 ani 6 luni și 17 zile).

În opinia recurentului, instanțele inferioare neîntemeiat și nejustificat au adjudecat reclamantului cu titlu de reparare a prejudiciului moral suma de 5 000 de euro pentru neexecutarea hotărârii judecătorești pentru perioada 17 decembrie 2010 – 17 iulie 2021, or, această perioadă include și perioada pentru care reclamantul deja a fost despăgubit. Respectiv, instanțele inferioare trebuiau să dea apreciere circumstanțelor speței doar pe perioada 04 iulie 2018 – 23 iulie 2021 (3 ani și 19 zile), deoarece este inacceptabilă acordarea despăgubirilor pentru aceiași perioadă.

De asemenea, instanțele inferioare nu au ținut cont de faptul că Iurie Morari nu este angajat al structurilor de forță din data de 30 decembrie 2003, deși, în cauzele Grigore Paduraru v. Republica Moldova (nr. 28355/08), Iurie Malai și alții v. Republica Moldova (nr. 22267/08), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a admis argumentul Guvernului potrivit căruia autoritățile naționale nu fuseseră obligate să le acorde reclamantilor un spațiu locativ după plecarea acestora din funcțiile pe care le ocupau.

Argumente similare au fost formulate de către Guvern în Raportul de acțiuni prezentat Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei în contextul supravegherii executării deciziilor Curții pronunțate în cauzele Proțap v. Republica Moldova (nr. 29012/06) și Iordăchescu v. Republica Moldova (nr. 13980/08), invocându-se caracterul desuet al hotărârilor judecătorești naționale de acordare a spațiilor locative ca urmare a încetării raporturilor de serviciu ale

reclamanților. În consecință, supravegherea acestor cauze a fost încetată în baza Rezoluțiilor Comitetului de Miniștri din 03 decembrie 2020, adoptate în cadrul celei de-a 1390-a Reuniuni a Delegaților Miniștrilor.

Mai mult ca atât, potrivit jurisprudenței naționale, în special dosarul nr. 2ra-117/21, odată cu încetarea raporturilor de muncă cu instituția care le-a acordat beneficiile sociale pe perioada deținerii statutului de angajat, hotărârile judecătorești, deși neexecutate, devin caduce și nu pot fi supuse executării. Din aceste considerente, atât timp cât aceste locuințe nu le sunt acordate cu drept de proprietate, creditorii sunt îndreptățiți la executarea respectivelor hotărâri și la repararea prejudiciului moral și material pentru neexecutare sau executare tardivă până la încetarea raporturilor de muncă.

Prin referința din 02 septembrie 2022, intervenienții accesorii Consiliul municipal Chișinău și Primăria municipiului Chișinău au solicitat admiterea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, casarea deciziei din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 22 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei hotărâri noi, prin care să fie respinsă acțiunea depusă de Iurie Morari (vol. II, f.d. 18-26).

Prin referința din 27 septembrie 2022, intimatul Iurie Morari a solicitat declararea recursului depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova ca fiind inadmisibil sau, după caz, respingerea recursului și menținerea deciziei din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 22 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (vol. II, f.d. 32-37).

Cu referire la termenul de depunere a recursului, Colegiul consideră oportun de a învedera că, în conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

În conformitate cu art. 111 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului.

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat la 05 mai 2022. Conform extrasului din poșta electronică cu adresa „adelina.oaieneagra@justice.md”, decizia motivată din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată în mod electronic recurentului și reprezentantului acestuia la 06 iulie 2022 (vol. I, f.d. 200). Astfel, Colegiul opinează că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost depusă la 29 iulie 2022 (vol. II, f.d. 1).

Prin încheierea din 18 ianuarie 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a considerat admisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Daniel Pantea, împotriva deciziei din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău și s-a transmis Colegiului lărgit pentru examinare în fond.

În conformitate cu articolul 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin prisma art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În corespundere cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

La caz, Colegiul a considerat inoportună invitarea participanților sau a reprezentanților acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței efectuarea controlului judiciar al deciziei din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, însă, data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Totodată, instanța de recurs a opinat că toate punctele de vedere, care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. Cu atât mai mult că, în esență, recurentul, intimatul și intervenienții accesorii au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Cu titlu subsidiar, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Auza Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda*, 19 aprilie 2007, §§ 72-75; *Eriksson vs Suedia*, 12 aprilie 2012, §§ 66, 72; *Pönkä vs Estonia*, 08 noiembrie 2016, §§ 33-34, decizia nr. 95 din 19 decembrie 2016 a Curții Constituționale, §§ 26-27).

Verificând argumentele invocate în recurs, prin prisma materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a ajuns la concluzia că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova urmează a fi admis și casată decizia din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În debutul analizei sale, Colegiul consideră imperioase dezideratele Curții Europene a Drepturilor Omului reținute în cauza *Zubac vs. Croația* (hotărârea din 05 aprilie 2018) potrivit cărora, din moment ce preeminența dreptului constituie un principiu fundamental al democrației și al Convenției, nu putea exista nicio așteptare, în baza Convenției sau de altă natură, potrivit căreia Curtea Supremă trebuia să ignore sau să nu aibă în vedere nereguli procedurale evidente.

Instanța de recurs consemnează că legea procesual civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Aceasta dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire

justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

Astfel, respectând principiile dreptului procesual civil, instanței de apel îi revine o deosebită atenție de a determina toate componentele acțiunii civile, și în special obiectul acțiunii civile și temeiurile acesteia. Obiectul acțiunii civile îl formează pretențiile reclamantului față de pârât, adresate instanței de judecată în scopul apărării propriilor drepturi și care reies din raportul material-litigios și în privința cărora instanța de judecată urmează să se expună prin hotărâre.

Prin urmare, instanța de judecată și de apel trebuie să determine raportul material-litigios dintre părți întru constatarea corectă a specificului obiectului acțiunii civile și temeiului acesteia. Subsecvent identificării raporturilor dintre părți, instanța de judecată urmează să stabilească obiectul probațiunii pe pricina dedusă judecății, circumstanță care presupune în sine conturarea faptelor juridice prin care se justifică pretențiile și obiecțiile părților și fără de care este imposibilă soluționarea justă a litigiului.

Cercetând materialele dosarului, Colegiul constată că, prin cererea de chemare în judecată reclamantul a solicitat constatarea încălcării dreptului său la executare în termen rezonabil a hotărârii din 17 decembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău, încasarea sumei de 7 000 de euro cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii din 17 decembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău în dosarul nr. 3-3834/10 pentru întreaga perioadă de neexecutare, de la 17 decembrie 2010 până la 17 iulie 2021 (10 ani și 7 luni), precum și a sumei de 6 600 de euro cu titlu de reparare a prejudiciului material.

Analizând partea motivată a deciziei din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 22 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, Colegiul atestă că instanțele ierarhic inferioare în mod eronat au ajuns la concluzia de a-l despăgubi pe Iurie Morari cu 5 000 de euro pentru prejudiciul moral ce i-a fost cauzat prin neexecutarea hotărârii din 17 decembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău în dosarul nr. 3-3834/10 pentru perioada de la 17 decembrie 2010 până la 17 iulie 2021 (10 ani și 7 luni).

Instanțele inferioare nu au răspuns argumentului Ministerului Justiției al Republicii Moldova, dacă anterior Iurie Morari a fost despăgubit pentru neexecutarea hotărârii din 17 decembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău în dosarul nr. 3-3834/10 și, dacă da, pentru ce perioadă a fost despăgubit.

Astfel, la judecarea prezentei cauze, instanțele inferioare urmau să determine cert perioada pentru care Iurie Morari poate pretinde că i-a fost încălcat dreptul la neexecutare în termen rezonabil a hotărârii nr. 3-3834/10 din 17 decembrie 2010 a Curții de Apel Chișinău și pentru care poate cere despăgubiri. Respectiv, instanțele nu au dat răspuns unuia din cele mai importante argumente ale reprezentantului Ministerului Justiției al Republicii Moldova, precum că Iurie Morari pretinde despăgubirea pentru aceeași perioadă, pentru care a fost deja despăgubit.

Cu titlu subsecvent, Colegiul observă că instanțele inferioare au admis integral pretenția lui Iurie Morari cu privire la repararea prejudiciului material în

sumă de 6 600 de euro, pentru închirierea locuințelor în perioada de la 25 octombrie 2018 și până la 21 iulie 2021, data depunerii cererii de chemare în judecată, în mărime de 200 de euro lunar.

La capitolul dat instanțele au reținut că, la 25 octombrie 2018, Iurie Morari, în calitate de locatar și XXX, în calitate de locator, au încheiat contractul de locațiune nr. 1, în baza căruia primul a închiriat de la cea din urmă apartamentul nr. XXX din strada XXX, pentru perioada 25 octombrie 2018 – 25 octombrie 2021 contra sumei chiriei lunare de 200 de euro (vol. I, f.d. 19-22).

La 17 decembrie 2019, locatorul XXX a depus la Serviciul Fiscal de Stat declarație prin care a adus la cunoștință că a reziliat contractul de locațiune nr. 1 încheiat la 25 octombrie 2018 cu Iurie Morari (vol. I, f.d. 26).

Tot la 17 decembrie 2019, Iurie Morari, în calitate de locatar și XXX, în calitate de locator, au încheiat un alt contract de locațiune în privința casei de locuit XXX, pentru perioada 01 ianuarie 2020 – 01 ianuarie 2022, contra sumei chiriei lunare de 200 de euro (vol. I, f.d. 25).

Potrivit copieii recipisei olografe, locator XXX a confirmat că „din data de 25 octombrie 2018 oferă în chirie lui Iurie Morari casa nr. XXX din str. XXX, contra plății de 200 de euro lunar, conform contractului din data de 01 noiembrie 2018 până la 01 iulie 2021. Total 6 400 de euro.” (vol. I, f.d. 27).

Prin confirmarea nr. 26/2-08/3-23/158 din 02 iulie 2021, Serviciul Fiscal de Stat a certificat că XXX, conform datelor din sistemul informațional al Serviciului Fiscal de Stat, la situația din 02 iulie 2021, a obținut venituri și i-au fost reținute obligații fiscale din venitul obținut în conformitate cu legislația în vigoare, după cum urmează:

- anul 2018: venit total – 6 688, obligație fiscală reținută și achitată din venitul obținut – 472,50 de lei,;
- anul 2019: venit total – 20 000 de lei, obligație fiscală reținută și achitată din venitul obținut – 2 100 de lei;
- anul 2020: venit total – 21 346,25 lei, obligație fiscală reținută și achitată din venitul obținut – 2 241,35 de lei (vol. I, f.d. 28).

Totodată, prin ordinele de încasare a numerarului de la filele dosarului 29-61, vol. I, locatorul XXX a achitat impozitul din venitul obținut din contractele de chirie. Instanța, însă, nu a verificat dacă întreagă sumă de 200 de euro achitată lunar de către Iurie Morari locatorului XXX constituia plata pentru chiria locuinței sau includea și alte cheltuieli. Un simplu calcul matematic demonstrează că suma obținută de XXX ca venit din contractele de locațiune nu coincide cu suma de 200 de euro achitată de către Iurie Morari. Astfel, instanța de apel urma să verifice dacă diferența dintre aceste sume nu constituie plata pentru serviciile comunale și dacă statul are obligația de a compensa cheltuielile curente ale intimatului, cum ar fi plata pentru serviciile comunale.

În această consecvență, concluziile instanțelor ierarhic inferioare sunt trase în urma neelucidării tuturor circumstanțelor faptice ale speței, nedeterminării obiectului acțiunii civile și a unei analize superficiale a pretențiilor reclamantului. Așa, prin prisma efectului devolutiv al apelului cu care a fost investit prin lege, instanța de apel avea obligația la judecarea fondului cauzei să stabilească cert care sunt pretențiile reclamantului, perioada pentru care solicită să fie despăgubit și quantum acestor despăgubiri.

În această ordine de idei, instanța de recurs observă că instanța de apel a judecat formal cauza, nu a cercetat în de ajuns starea de fapt a speței și nu a determinat obiectul acțiunii, fapt ce constituie o violare a articolului 6 §1 CEDO și a dreptului litiganților la un proces echitabil.

La aspectul dat este imperioasă jurisprudența CtEDO în cauza Hiro Balani vs. Spania, în care Înalta Curte a notat că, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a articolului 6 §1 din CEDO.

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

La caz este evident că, circumstanțele constatate de instanța de apel nu conțin o argumentare clară, bazată pe suportul probator existent la materialele cauzei, din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției emise. Or, instanța de apel s-a abținut de a da răspuns la toate criticile formulate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Daniel Pantea, în cererea de apel.

În circumstanțele date, instanța de recurs este în dificultate de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea soluții date de Curtea de Apel Chișinău și de a verifica temeinicia și legalitatea acestei soluții.

Coroborând circumstanțele ce preced, instanța de recurs conchide temeinicia recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Daniel Pantea, împotriva deciziei din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, deoarece soluția instanței de apel este bazată pe neelucidarea circumstanțelor speței, nedeterminarea obiectului acțiunii și este adoptată cu încălcarea normelor de drept procedural.

Dat fiind faptul că instanța de apel nu a elucidat toate circumstanțele pertinente speței și nu a determinat obiectul acțiunii, iar drept consecință a emis o decizie neîntemeiată, dictată de concluzii nemotivate, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia necesității casării integrale a deciziei din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău și restituirii cauzei la Curtea de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) și art. 445 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Daniel Pantea.

Se casează integral decizia din 05 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Iurie Morari împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Consiliul municipal Chișinău, Primăria municipiului Chișinău și executorul judecătoresc Svetlana Guțu, cu privire la constatarea încălcării

dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului material și moral și se trimite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Victor Burduh

Mariana Pitic

Aliona Miron

Maria Ghervas